УДК 712.253/.41:58(1-751.2)
Актуальність та аспекти розвитку озеленення і благоустрою урбанізованого середовища

Ольга Миколаївна Петришина
Білоцерківський НАУ ,студентка,
м. Біла Церква, Україна
Світлана Миколаївна Левандовська
Білоцерківський НАУ, канд. біол. наук,
доцент; м. Біла Церква, Україна

ТАКСОНОМІЧНА РЕПРЕЗЕНТАТИВНІСТЬ ГАРНОКВІТУЧИХ КУЩІВ ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ»

Анотація. Здійснено систематичний аналіз гарноквітучих кущів державного дендрологічний парку „Олександрія" НАН України. Категорія гарноквітучих кущів представлена 159 видами вищих судинних рослин із 44 родів, 17 родин, 12 порядків, 1 класу та 1 відділу. Наведено кількісну характеристику видового складу основних таксономічних одиниць. У спектрі провідних родин домінують Rosaceae (48 видів), Caprifoliaceae (20), Fabaceae (19).

Ключові слова: гарноквітучі кущі, дендрологічний парк, таксон, вид, Садово-паркове будівництво існує як сфера культурного життя, використовуючи при цьому кращі досягнення різних напрямів знань і мистецтва. Формуючи архітектурний вигляд промислового міста, зелені насадження мають значну естетичну дію: привертають до себе увагу і створюють у людей особливе внутрішнє відчуття [2].

Сучасні мінливі тенденції диктують свої правила у композиційній побудові й стилістиці паркових просторів, але щодо складових компонентів декоративних рослин вимоги залишаються незмінними. Головною відмінною рисою рослин мають виступати красиві форми і привабливе різноманіття забарвлення квіток, плодів і листків [3]. У цьому контексті гарноквітучі кущі оптимально відповідають заданим параметрам та виступають неодмінною складовою збагачення зелених зон населених місць. Однак, традиційний набір видів гарноквітучих кущів (Syringa vulgaris L, Spiraea vanhouttei (Briot) Zabel, Philadelphus coronarius L., Forsythia suspensa (Thunb.) Vahl.), який застосовують міському озелененні, не зовсім відповідає запитам суспільства. Для вирішення цього питання необхідним є постійний моніторинг кількісного та якісного стану видів рослин конкретних урбофітоценозів.

Мета дослідження – проаналізувати систематичний склад видів гарноквітучих кущів дендропарку «Олександрія». Джерелами інформації для отримання зведеного списку видів гарноквітучих кущів, представлених у колекційних фондах дендропарку «Олександрія»

виступали каталог деревних рослин дендрологічного парку «Олександрія» [6] та власні спостереження.

Уточнення номенклатури таксонів та їх систематичного положення здійснювали за міжнародними базами даних The Plant List [11] і APG III [10]. Окрім того, використовували вітчизняні праці цього спрямування – А.Л. Тахтаджяна [9], та «Дендрофлора України…» [4, 5]. Ідентифікацію таксонів проводили за визначниками (А.Л. Липа [7], «Определитель…» [8]).

Гарноквітучі кущі – це категорія декоративних рослин, які привертають увагу своєю оригінальністю під час квітування за рахунок таких морфологічних ознак: розмір і забарвлення квіток чи суцвіть, запах, тривалість та рясність квітування [1]. У дендропарку «Олександрія» з 1959 р. формують формують колекційну ділянку гарноквітучих чагарників – «Фрутіцетум». За результатами опрацювання літературних джерел і власних досліджень рослинного різноманіття дендропарку встановлено, що категорія гарноквітучих кущів представлена 159 видами, що належать до 44 родів, 17 родин, 12 порядків, 1 класу, 1 відділу. Найбільш широко представлена родина Rosaceae (за рахунок рослин видів родів Rosa та Spiraea), до якої належать 48 таксонів видового рангу. Натомість, деякі родини представлені лише одним родом і видом – Tamaricaceae, Grossulariaceae, Paeoniaceae, Staphyleaceae та Linnaeoidaceae. У спектрі провідних родин дослідної категорії родини: Fabaceae (19 видів, 12 %), Caprifoliaceae (20; 12,6 %), Rosaceae (48; 30,2 %). Серед досліджених видів рослин – 19 представників аборигенної флори (зокрема, Cotinus coggygria Scop., Ligustrum vulgare L., Rosa canina L., Sambucus nigra L. та ін.) і 140 – інтродуковані. Виявлено 26 видів з внутрішньовидовими таксонами (різновидами, формами, сортами). Висновки. Таким чином, аналізуючи систематичну різноманітність категорії гарноквітучих кущів державного дендрологічний парку „Олександрія” НАН України встановили, що вона характеризується досить високим показником видової репрезентативності.

Використані джерела літератури

Александрова М. А. Аристократы сада: красивоцветущие кустарники / М. А. Александрова. – М.: ЗАО «Фитон+», 1999. – 192 с.

Боговая И. О. Ландшафтное искусство: учебник для вузов / И. О. Боговая, Л. М. Фурсова. – М. : Агропромиздат, 1988. – 223 с.

Гроздов Б. В. Декоративные кустарники / Б. В. Гроздов. – М.: «Стройиздат», 1964.
– 164 с.

Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч. І: довідник / [Кохно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У. та ін.] ; за ред. М. А. Кохна.
– К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 448 с.

Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч. ІІ: довідник / [Кохно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І. та ін.]; за ред. М. А. Кохна та Н. М. Трофименко. – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 716 с.

Каталог деревних рослин дендрологічного парку Олександрія» НАН України [Калашнікова Л.В., Дойко Н.М., Бойко Н.С., Драган Н.В. та ін.] Довідник / Під загальною ред. С.І. Галкіна. – Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2013. – 64 с.

Липа А. Л. Определитель деревьев и кустарников УССР (дикорастущих и культивуремых) / А. Л. Липа. – К., 1957. – Т. ІІ. – 338 с.

8. Определитель высших растений Украины / Д.Н. Доброчаева, М.И. Котов, Ю.Н. Прокудин и др. – Киев: Фитосоциоцентр, 1987. – 548 с.

9. Тахтаджян А. Л. Система магнолиофитов / А. Л. Тахтаджян. – Л.: Наука, 1987. – 432 с.

10. An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III // Bot. J. Linn. Soc. – 2009. – Vol. 161, N 2. – P. 105–121.

11. The Plant List is a working list of all known plant species. Version 1.1. September 2013. Retrieved from http://www.theplantlist.org/1.1/browse.